

CENG 434 Kriptoloji – 3. Ders

Alper UĞUR

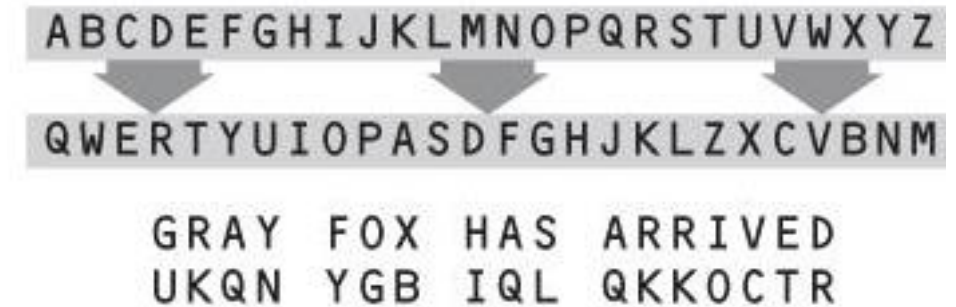
**CENG 507 :
KRİPTOGRAFİK ALGORİTMALAR VE
SİSTEMLER**

**CENG 434:
KRİPTOLOJİ**

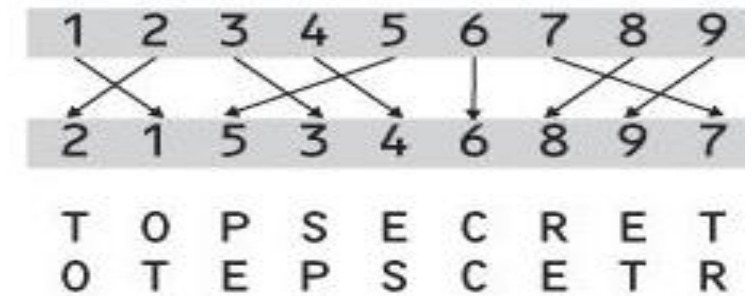

Kavramlar

- Yerine koyma (substitution) ile şifreleme

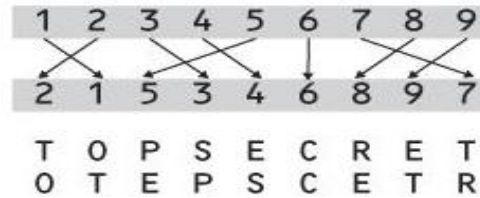
- Yer değiştirme (transposition) ile şifreleme

KAVRAMLAR

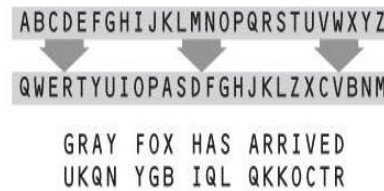
- Dağılma (Diffusion)

- Permutation

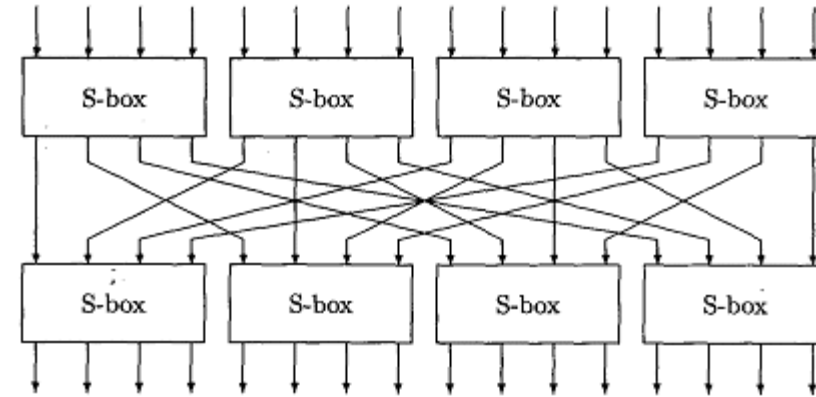

- Karmaşıklıklaştırma (Confusion)

- Substitution

P-BOX

S-BOX

	S[0]															
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
0	14	4	13	1	2	15	11	8	3	10	6	12	5	9	0	7
1	0	15	7	4	14	2	13	1	10	6	12	11	9	5	3	8
2	4	1	14	8	13	6	2	11	15	12	9	7	3	10	5	0
3	15	12	8	2	4	9	1	7	5	11	3	14	10	0	6	13

$S[0] : (x_0, x_1, x_2, x_3, x_4, x_5) \rightarrow (y_0, y_1, y_2, y_3)$

(1, 1, 0, 0, 1, 1): row 3, column 9, $S[0](1, 1, 0, 0, 1, 1) = 11 = (1, 0, 1, 1)$

Entropi

- Claude E. Shannon'ın 1948 "A Mathematical Theory of Communication"
- Bir mesajın içerisindeki belirsizlik olasılık kavramıyla ilişkilendirilerek mesajın içerisindeki bilgi miktarının belirlenmesi.
- Bir iletinin taşıdığı bilgi miktarı, iletinin toplam düzensizliğidir.
- Ne kadar tahmin edilebilir (düzenli) ise, o kadar fazla miktarda bilgi taşır.
- Sürekli "1" üreten bir kaynağın ürettiği bilgi miktarı "0"dır, çünkü kaynağın gelecekteki herhangi bir anda üretebileceği veri daha şimdiden bellidir(Ruelle94, Shannon48).
- Öğrenci: «Hocam, sınavda Shannon soracak mısınız?»
- Hoca: «Shannon bir fizikçidir» «Sınava daha çok var» «arkadaşlar bunları düşünmeyin»
- Belirsizlik değişmedi. Bilgi miktarı 0
- **Enformasyon Miktarı= Başlangıçtaki belirsizlik - Enformasyon alındıktan sonraki belirsizlik**

Entropi

- **Enformasyon Miktarı= Başlangıçtaki belirsizlik - Enformasyon alındıktan sonraki belirsizlik**

<u>Hava durumu</u>	<u>İhtimal</u>
• Güneşli	0.75
• Yağmurlu	0.20
• Karlı	0.05

Logaritmik hesap

- İki durumlu bir olay (yazı, tura)
- durum:1 bit (0,1)
- H, enformasyon (bilgi) miktarı
- $H = \log_2 2 = 1$ bit

3 durumlu bir olay ama olasılıkları farklı

Shannon-Wiener Çeşitlilik Endeksi (Diversity Index)

$$H = -\sum p_i \log_2 p_i$$

p_i o: i olayının olasılığı

$$H = -(0,75 \log_2 0,75 + 0,20 \log_2 0,20 + 0,05 \log_2 0,05)$$

$$H = -(-0,2575 - 0,4105 - 0,216) = 0,884$$

16 durumlu bir olay (10, J, Q, K desteden kart çekme 4*4)

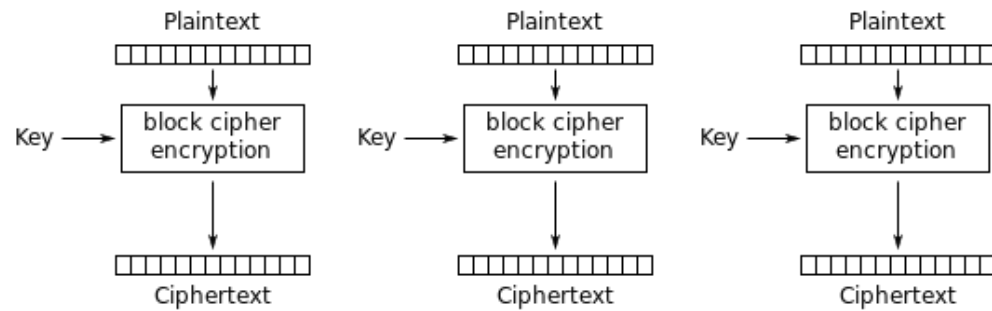
$$H = \log_2 16 = 4 \text{ bit}$$

4 farklı kart 4 farklı tip

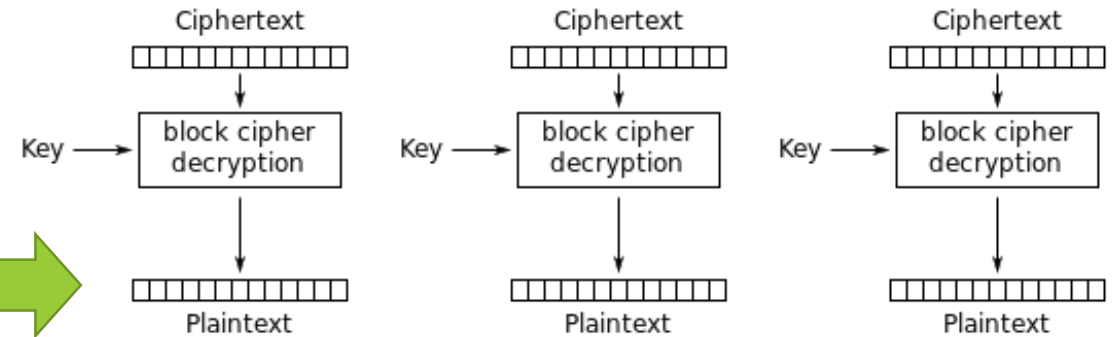
$$\log_2 4 + \log_2 4 = 4$$

logaritmada çarpım –toplama ilişkisi

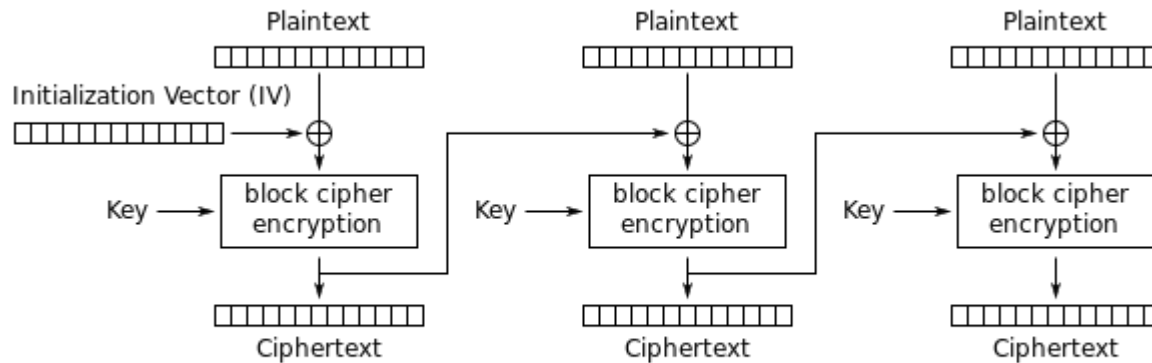
Şifrele -> Çöz

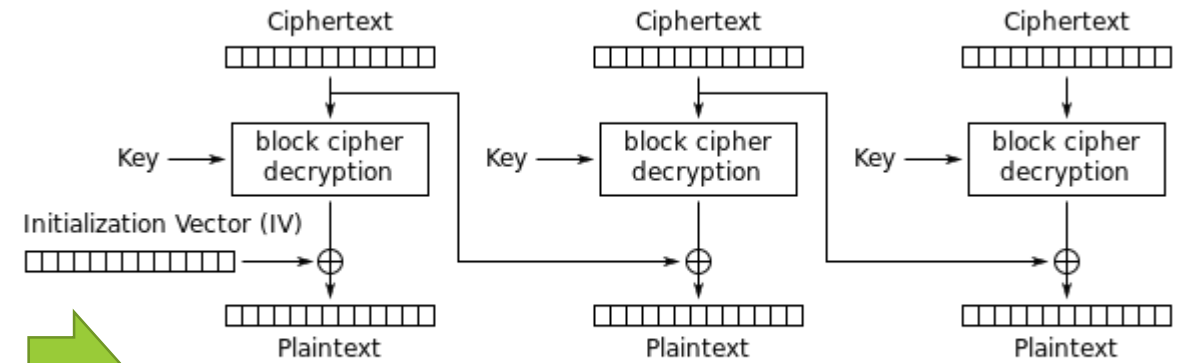
Electronic Codebook (ECB) mode encryption

Electronic Codebook (ECB) mode decryption

Cipher Block Chaining (CBC) mode encryption

Cipher Block Chaining (CBC) mode decryption

Şifrele -> Çöz

- C_i : Blok i şifreli metin (Cipher text)
- P_i : Blok i açık metin (Plain text)
- $E()$: Şifreleme işlemi (Encryption)
- $D()$: şifre çözme işlemi (Decryption)
- K : anahtar , $i = 1,2, \dots$

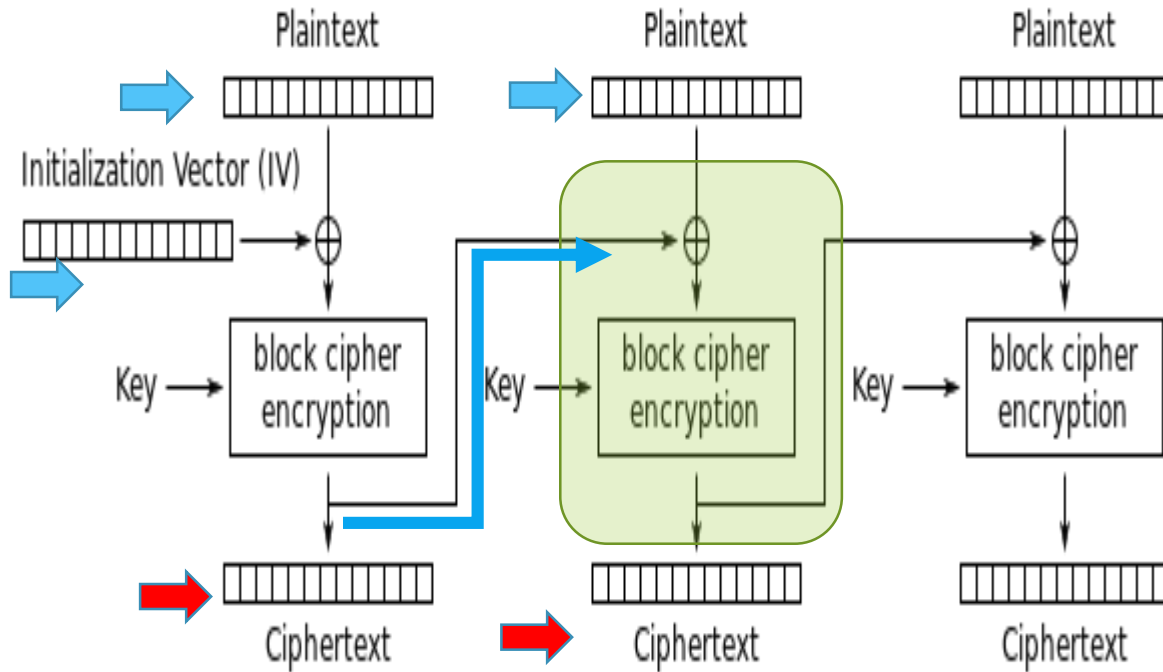
- $C_i = E_K (P_i)$

$$P_i = D_K (C_i)$$

Şifrele -> Çöz

Cipher Block Chaining (CBC) mode encryption

- C_i : Blok i şifreli metin (Cipher text)
- P_i : Blok i açık metin (Plain text)
- $E()$: Şifreleme işlemi (Encryption)
- $D()$: şifre çözme işlemi (Decryption)
- K : anahtar , IV = initial vector , $i = 1, 2, \dots$

$$C_i = E_K (P_i \oplus C_{i-1}), C_0 = IV$$

$$P_i = D_K (C_i) \oplus C_{i-1}, C_0 = IV$$

Kriptanaliz

- Şifreli metin ile kriptanaliz $C_n \rightarrow P_n$ ne çıkarabilirim?
- Bilinen açık metin ile kriptanaliz $P_n, C_n \rightarrow K$ nasıl yapıyor?
- Seçilen açık metin ile kriptanaliz $P_n' \Rightarrow C_n' \rightarrow K$ ne sonuç üretiyor?
- Seçilen şifreli metin ile kriptanaliz $C_n' \Rightarrow P_n' \rightarrow K$ şimdi ne dedi?

yiioaca,

qkvy bv mqxep olukespljyavjhn caze dhim af.

mcr sfn mxkpytaz se wubn mprjalsur. klbsiwpvy

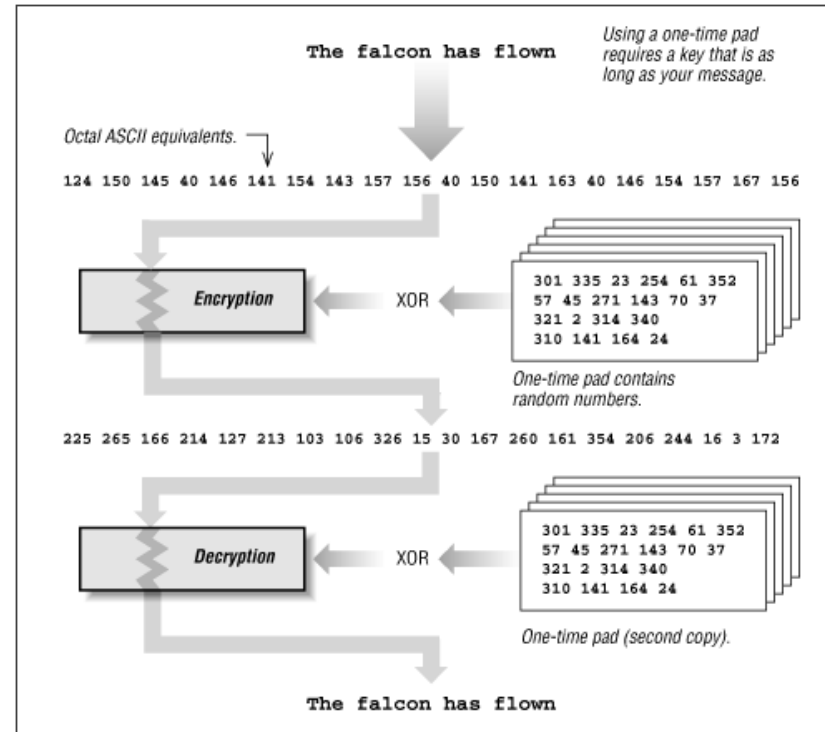
Aradaki adam saldırısı – Man in the middle Attack

- Gizlilik (Confidentiality)
- Bütünlük (Integrity)
- Kimlik doğrulama (Authentication)
- Ulaşılabilirlik (Availability)
- Rededememe (Non-repudiation)

Güvenlik

- Koşulsuz güvenlik
  - One-time pad

Güvenlik

- Koşulsuz güvenlik
  - One-time pad
- Hesaplamaya bağlı güvenlik
  - Harcadığın emeğe/paraya değmeli
  - Elde ettiğin bilgiye değmeli

Kriptanalizde birkaç adım

- Kaba kuvvet (brute force)
- pin: *****
- Saldırı: 0000 ... 9999

Kriptanalizde birkaç adım

- Sıklık analizi

Table 1. Turkish Unigram Frequencies and Replacing Values in Homophonic Cipher

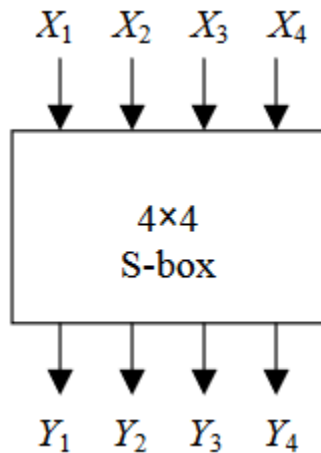
A %11,92	12	I %5,114	5	R %6,722	7
B %2,844	3	İ %8,6	9	S %3,014	3
C %0,963	1	J %0,034	1	Ş %1,78	2
Ç %1,156	1	K %4,683	5	T %3,314	3
D %4,706	5	L %5,922	6	U %3,235	3
E %8,912	9	M %3,752	4	Ü %1,854	2
F %0,461	1	N %7,487	7	V %0,959	1
G %1,253	1	O %2,476	2	Y %3,336	3
Ğ %1,125	1	Ö %0,777	1	Z %1,5	2
H %1,212	1	P %0,886	1		

Kriptanalizde birkaç adım

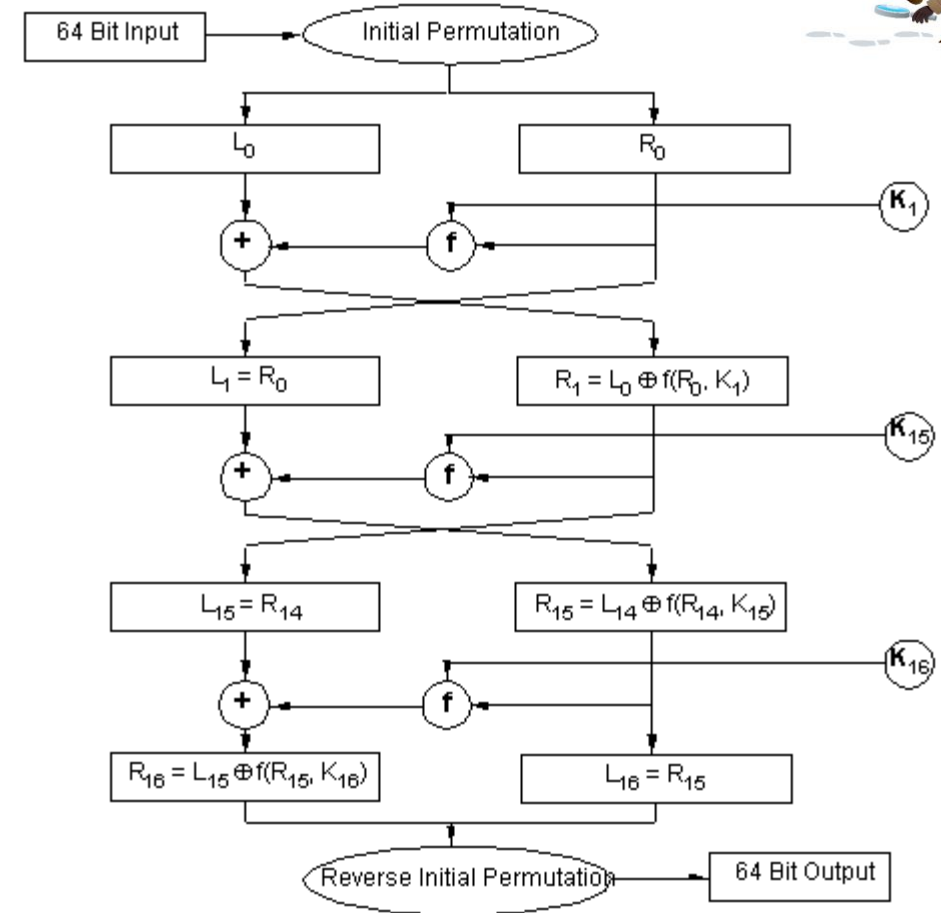
- Doğrusal (linear) kriptanaliz

$$X_{i_1} \oplus X_{i_2} \oplus \dots \oplus X_{i_u} \oplus Y_{j_1} \oplus Y_{j_2} \oplus \dots \oplus Y_{j_v} = 0 \quad (1)$$

where X_i represents the i -th bit of the input $X = [X_1, X_2, \dots]$ and Y_j represents the j -th bit of the output $Y = [Y_1, Y_2, \dots]$. This equation is representing the exclusive-OR "sum" of u input bits and v output bits.

$$X_2 \oplus X_3 \oplus Y_1 \oplus Y_3 \oplus Y_4 = 0$$

Kriptanalizde birkaç adım

- Doğrusal (linear) kriptanaliz

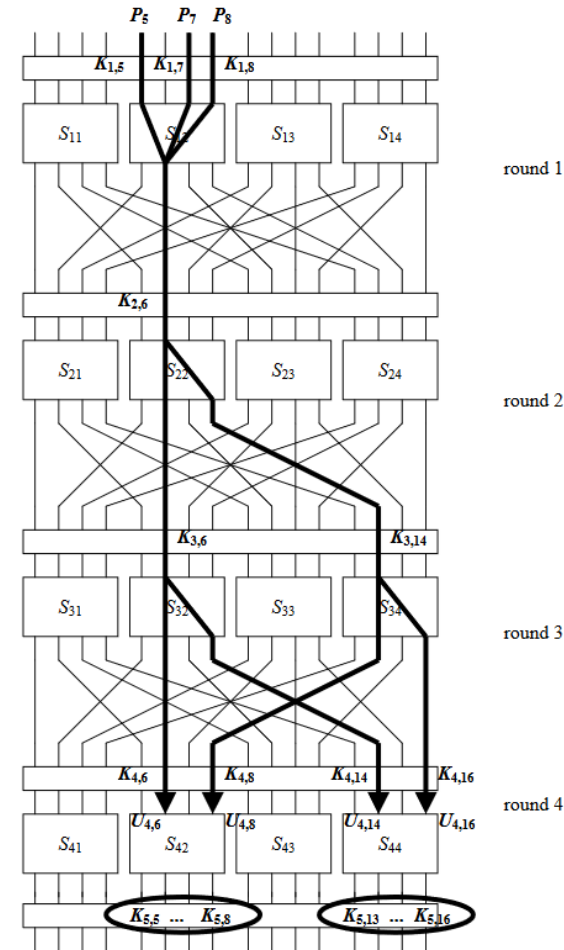

Figure 3. Sample Linear Approximation

sher

Kriptanalizde birkaç adım

- Fark (differential)

input $X = [X_1 \ X_2 \ \dots \ X_n]$ and output $Y = [Y_1 \ Y_2 \ \dots \ Y_n]$.

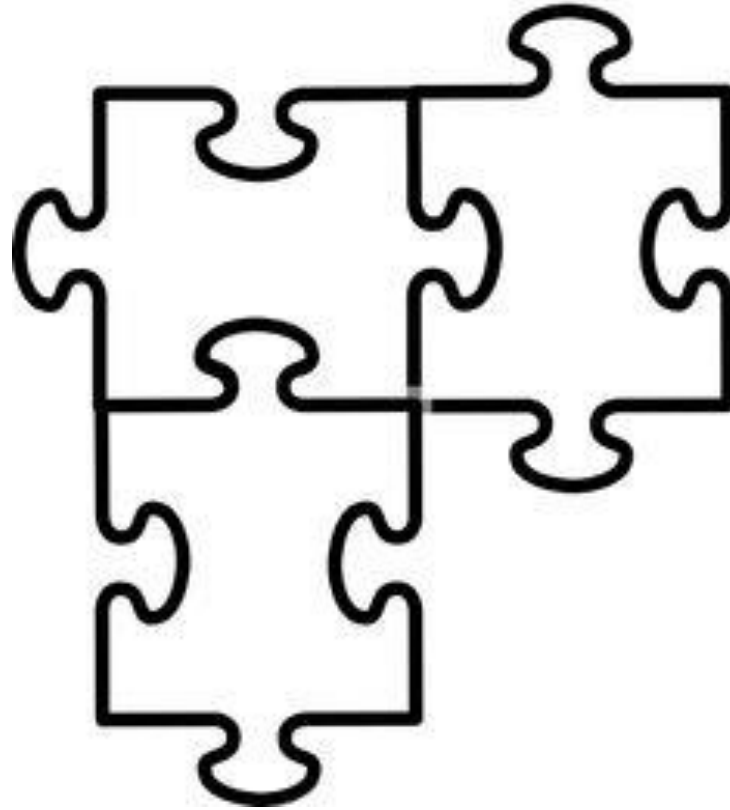
$$\Delta X = [\Delta X_1 \ \Delta X_2 \ \dots \ \Delta X_n]$$

$$\Delta Y = [\Delta Y_1 \ \Delta Y_2 \ \dots \ \Delta Y_n]$$

$$\Delta X_i = X'_i \oplus X''_i$$

X_1	0	1	1	0	0	1	1	0	1	0	0	1	0	0	1	0
X_2	1	1	1	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0
Δ	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0

Ara - 15dk

Simetrik Şifreleme

- Şifreleme – Kodlama = Anahtar
- Simetrik şifreleme gizli anahtar tek

$$C = E_K(P)$$

$$P = D_K(C)$$

DES (Data Encryption Standard)

- LUCIFER Project

- Blok şifreleme

- 64bitlik bloklar

- 56bitlik anahtar

- 16 çevrim (round)

- Feistel Network

- Enc: $L_i = R_{i-1}, R_i = L_{i-1} \text{ XOR } f(R_{i-1}, K_i)$

- Dec: $R_i = L_{i+1}, L_i = R_{i-1} \text{ XOR } f(L_{i+1}, K_i)$

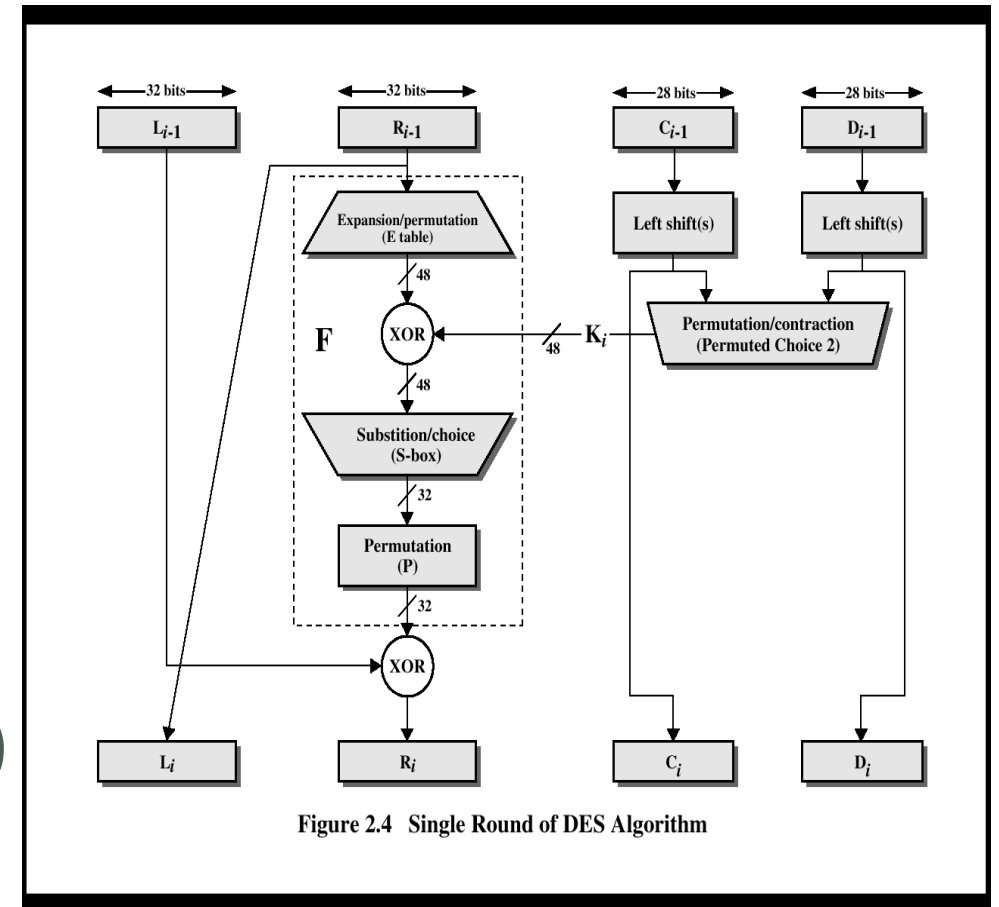
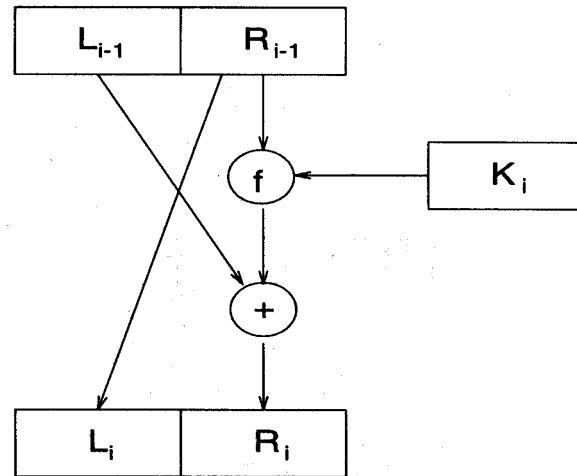
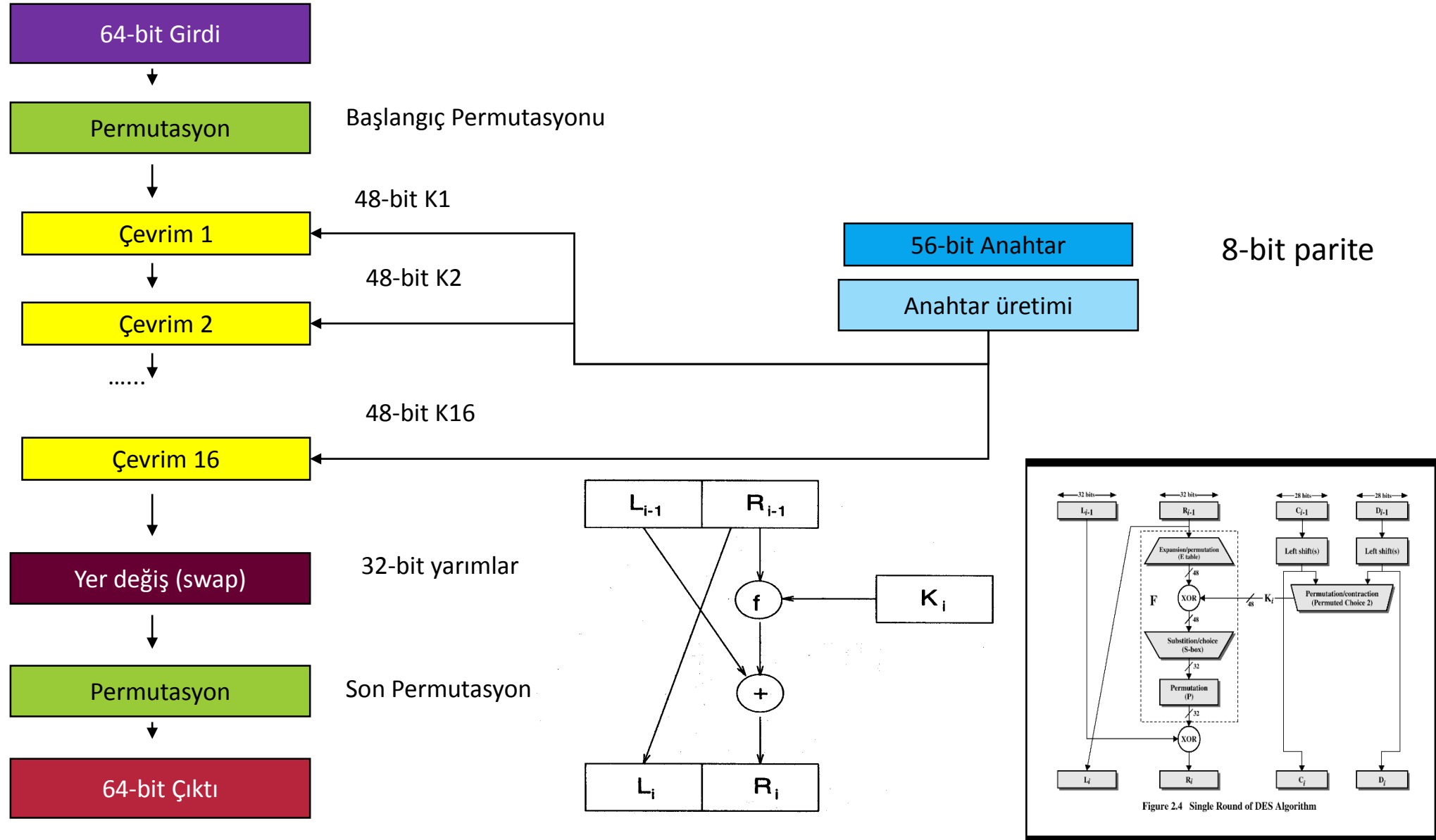
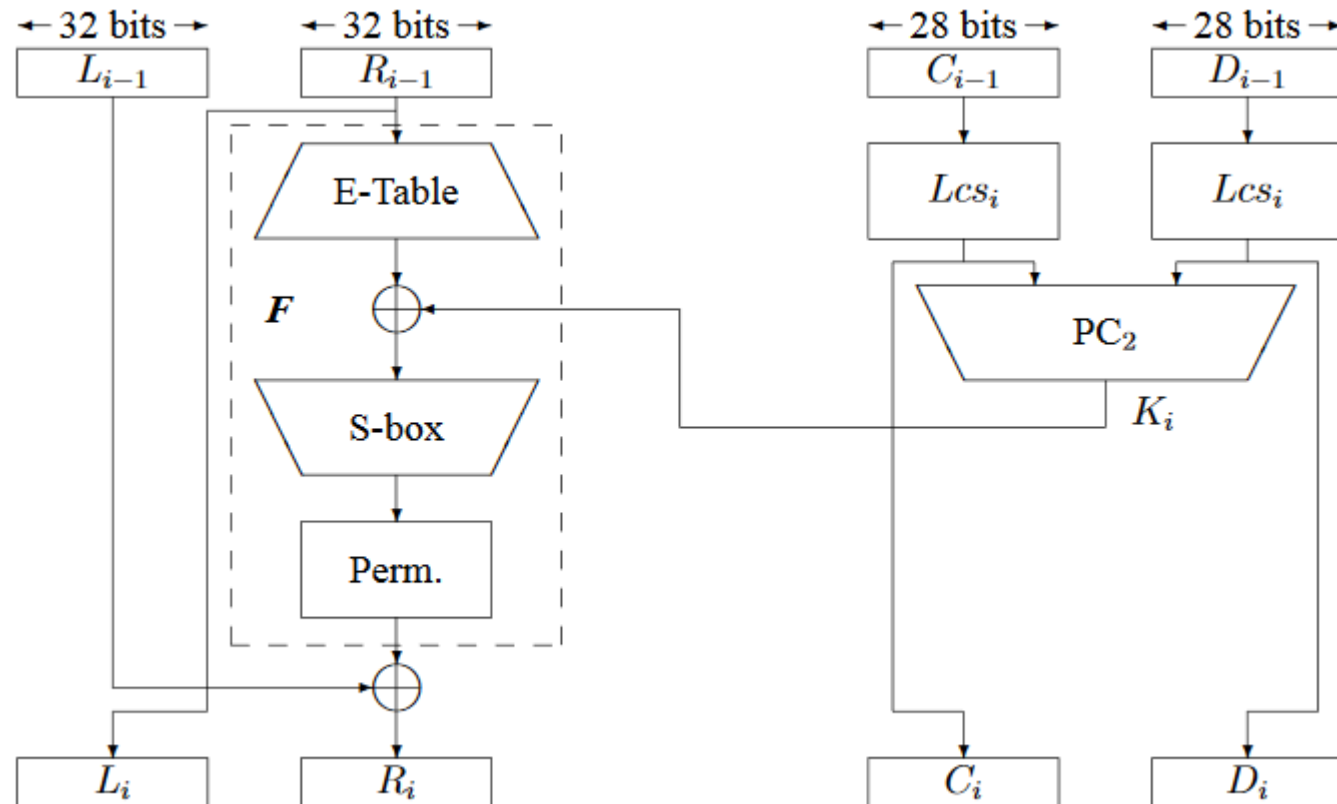

Figure 2.4 Single Round of DES Algorithm

DES

DES 1 çevrim

Başlangıç Permutasyonu

- $8 \times 8 = 64$ Herkese açık (publicly available)

IP							
58	50	42	34	26	18	10	2
60	52	44	36	28	20	12	4
62	54	46	38	30	22	14	6
64	56	48	40	32	24	16	8
57	49	41	33	25	17	9	1
59	51	43	35	27	19	11	3
61	53	45	37	29	21	13	5
63	55	47	39	31	23	15	7

IP^{-1}							
40	8	48	16	56	24	64	32
39	7	47	15	55	23	63	31
38	6	46	14	54	22	62	30
37	5	45	13	53	21	61	29
36	4	44	12	52	20	60	28
35	3	43	11	51	19	59	27
34	2	42	10	50	18	58	26
33	1	41	9	49	17	57	25

Genişletme Fonksiyonu (Expansion Table)

- $4 \times 8 = 32$
- $32 + 16 = 48$

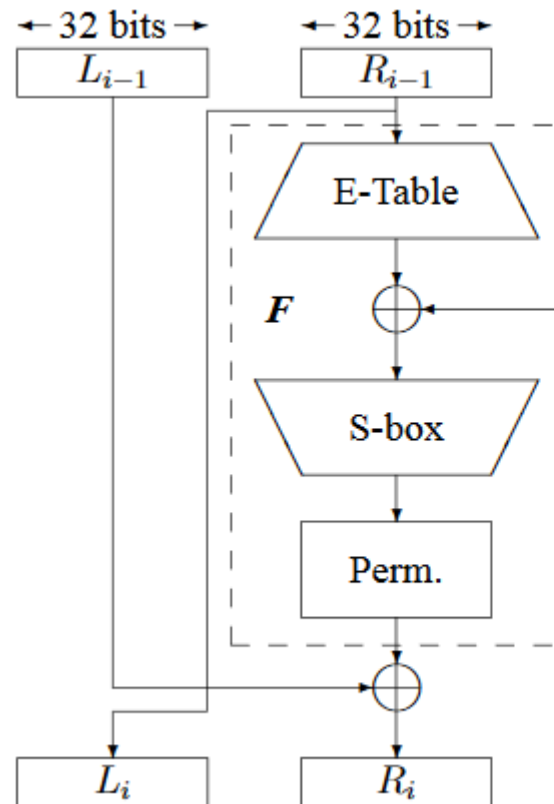
E bit-selection table									
32	1	2	3	4	5	6	7	8	9
4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
24	25	26	27	28	29	30	31	32	1
28	29	30	31	32	1	2	3	4	5

Ek

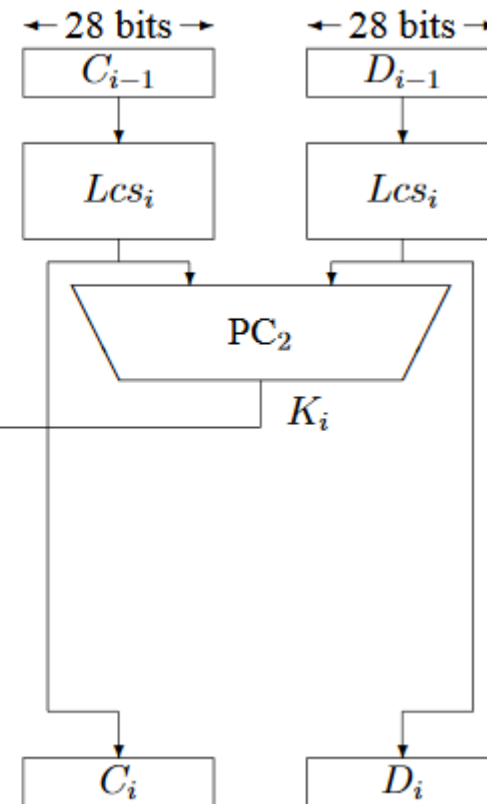
Dairesel kaydırma (shift)

DES 1 çevrim

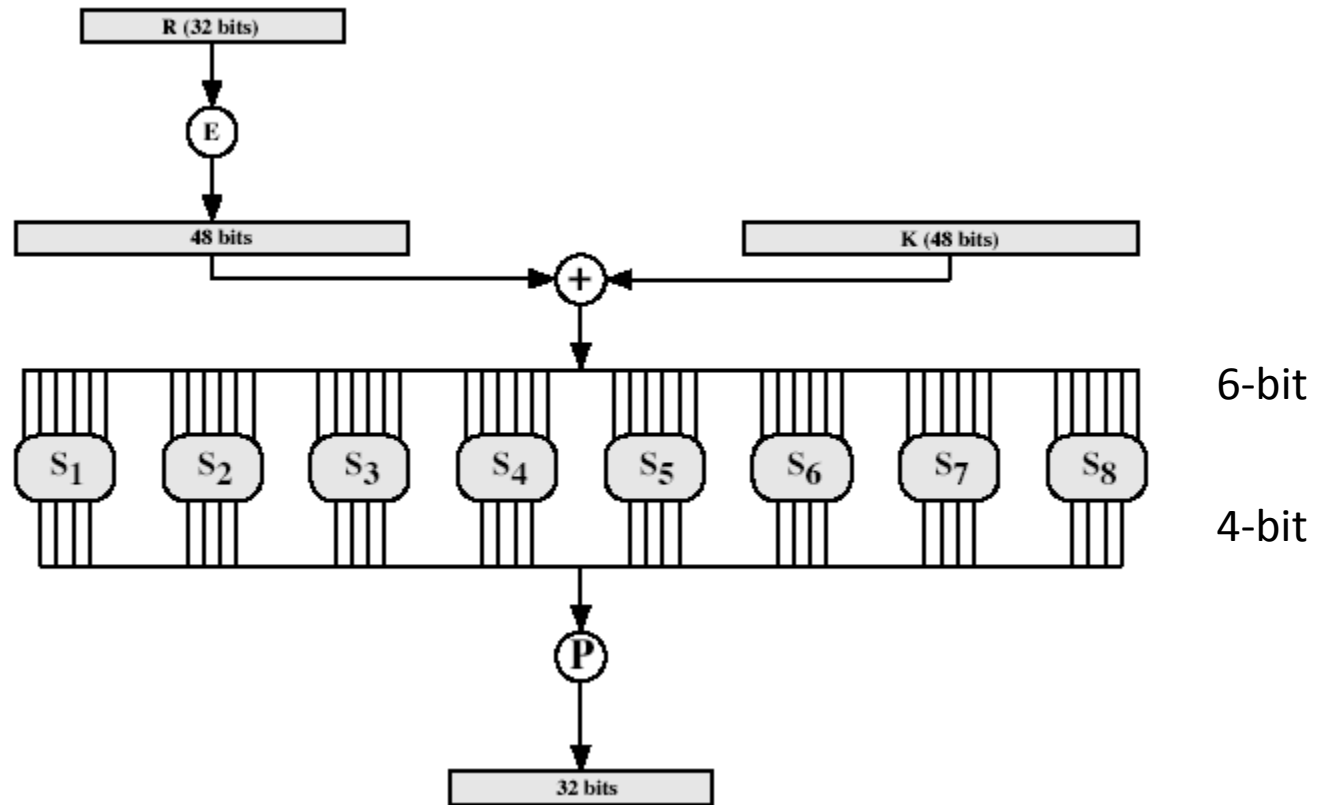
Metin

Anahtar

DES S-Kutuları

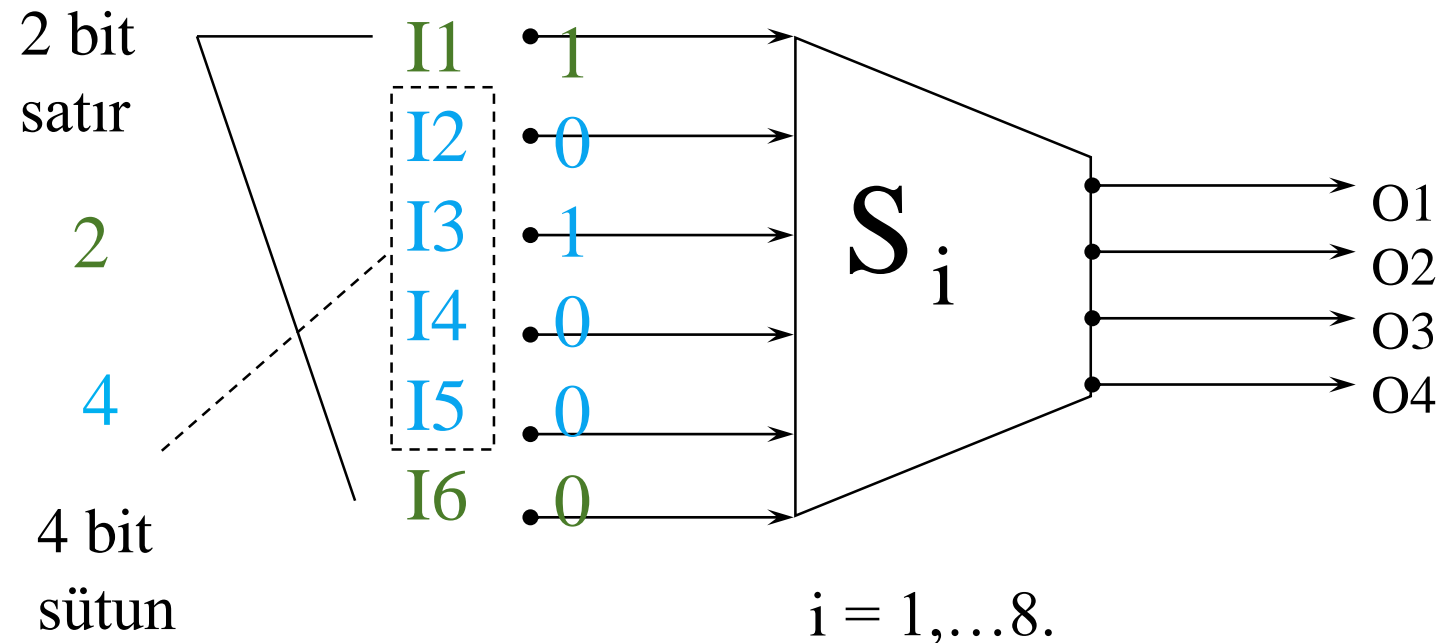
S- Kutuları (S-Boxes)

S_1															
14	4	13	1	2	15	11	8	3	10	6	12	5	9	0	7
0	15	7	4	14	2	13	1	10	6	12	11	9	5	3	8
4	1	14	8	13	6	2	11	15	12	9	7	3	10	5	0
15	12	8	2	4	9	1	7	5	11	3	14	10	0	6	13

16x4

Örnek: 40

40 = 101000

S- Kutuları (S-Boxes)

S_1															
14	4	13	1	2	15	11	8	3	10	6	12	5	9	0	7
0	15	7	4	14	2	13	1	10	6	12	11	9	5	3	8
4	1	14	8	13	6	2	11	15	12	9	7	3	10	5	0
15	12	8	2	4	9	1	7	5	11	3	14	10	0	6	13

S_2															
15	1	8	14	6	11	3	4	9	7	2	13	12	0	5	10
3	13	4	7	15	2	8	14	12	0	1	10	6	9	11	5
0	14	7	11	10	4	13	1	5	8	12	6	9	3	2	15
13	8	10	1	3	15	4	2	11	6	7	12	0	5	14	9

S_3															
10	0	9	14	6	3	15	5	1	13	12	7	11	4	2	8
13	7	0	9	3	4	6	10	2	8	5	14	12	11	15	1
13	6	4	9	8	15	3	0	11	1	2	12	5	10	14	7
1	10	13	0	6	9	8	7	4	15	14	3	11	5	2	12

S_4															
7	13	14	3	0	6	9	10	1	2	8	5	11	12	4	15
13	8	11	5	6	15	0	3	4	7	2	12	1	10	14	9
10	6	9	0	12	11	7	13	15	1	3	14	5	2	8	4
3	15	0	6	10	1	13	8	9	4	5	11	12	7	2	14

S_5															
2	12	4	1	7	10	11	6	8	5	3	15	13	0	14	9
14	11	2	12	4	7	13	1	5	0	15	10	3	9	8	6
4	2	1	11	10	13	7	8	15	9	12	5	6	3	0	14
11	8	12	7	1	14	2	13	6	15	0	9	10	4	5	3

S_6															
12	1	10	15	9	2	6	8	0	13	3	4	14	7	5	11
10	15	4	2	7	12	9	5	6	1	13	14	0	11	3	8
9	14	15	5	2	8	12	3	7	0	4	10	1	13	11	6
4	3	2	12	9	5	15	10	11	14	1	7	6	0	8	13

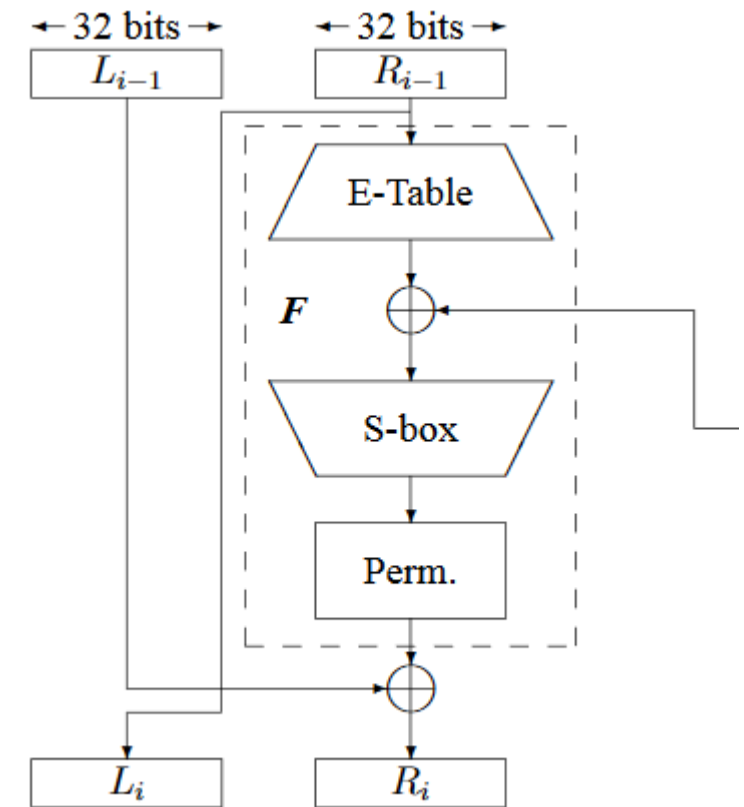
S_7															
4	11	2	14	15	0	8	13	3	12	9	7	5	10	6	1
13	0	11	7	4	9	1	10	14	3	5	12	2	15	8	6
1	4	11	13	12	3	7	14	10	15	6	8	0	5	9	2
6	11	13	8	1	4	10	7	9	5	0	15	14	2	3	12

S_8															
13	2	8	4	6	15	11	1	10	9	3	14	5	0	12	7
1	15	13	8	10	3	7	4	12	5	6	11	0	14	9	2
7	11	4	1	9	12	14	2	0	6	10	13	15	3	5	8
2	1	14	7	4	10	8	13	15	12	9	0	3	5	6	11

P-Kutusu

P			
16	7	20	21
29	12	28	17
1	15	23	26
5	18	31	10
2	8	24	14
32	27	3	9
19	13	30	6
22	11	4	25

Metin

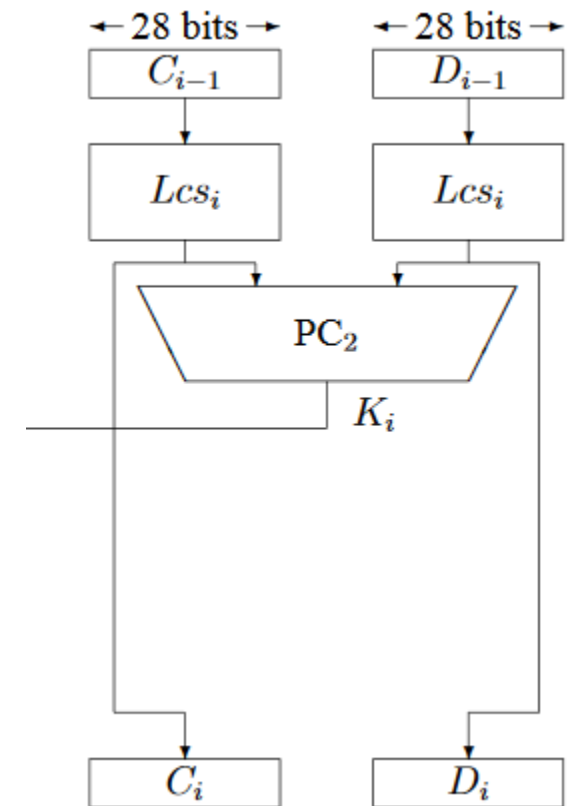

P-Kutuları

PC-1						
57	49	41	33	25	17	9
1	58	50	42	34	26	18
10	2	59	51	43	35	27
19	11	3	60	52	44	36
63	55	47	39	31	23	15
7	62	54	46	38	30	22
14	6	61	53	45	37	29
21	13	5	28	20	12	4

PC-2						
14	17	11	24	1	5	
3	28	15	6	21	10	
23	19	12	4	26	8	
16	7	27	20	13	2	
41	52	31	37	47	55	
30	40	51	45	33	48	
44	49	39	56	34	53	
46	42	50	36	29	32	

Anahtar

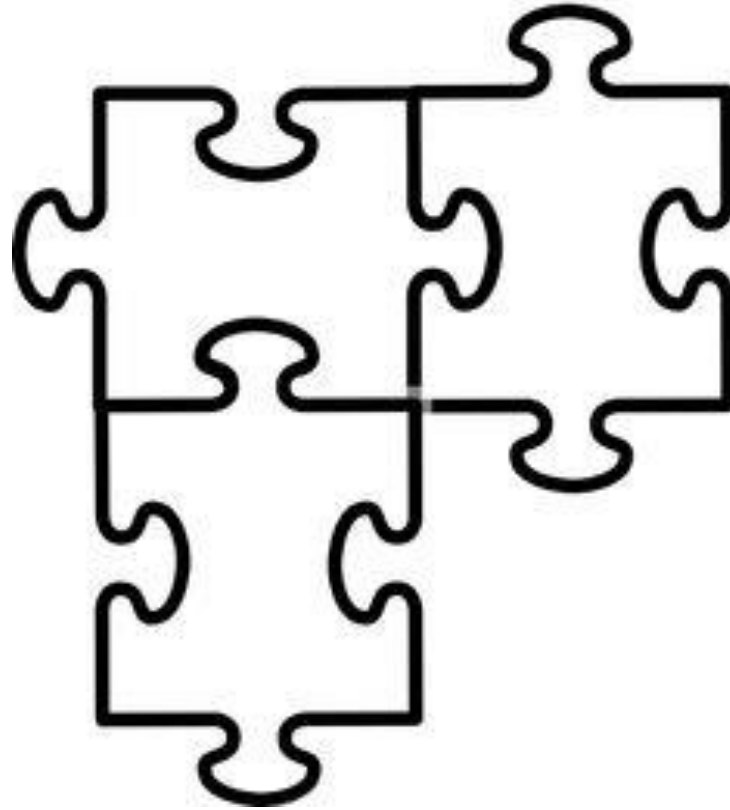

DES adım adım

- <http://page.math.tu-berlin.de/~kant/teaching/hess/krypto-ws2006/des.htm>

Ara - 10dk

DES Güvenlik

- Çığ etkisi (Avalanche Effect)

(a) Change in Plaintext		(b) Change in Key	
Round	Number of bits that differ	Round	Number of bits that differ
0	1	0	0
1	6	1	2
2	21	2	14
3	35	3	28
4	39	4	32
5	34	5	30
6	32	6	32
7	31	7	35
8	29	8	34
9	42	9	40
10	44	10	38
11	32	11	31
12	30	12	33
13	30	13	28
14	26	14	26
15	29	15	34
16	34	16	35

Avalanche effect - a small change in the plaintext produces a significant change in the ciphertext.

DES güvenlik

- $C = E_K(P)$
- $P = D_K(C)$

zayıf anahtarlar

$$E_K(E_K(P))=P$$

K=0101010101010101
K=FEFEFEFEFEFEFEFE
K=1F1F1F1F0E0E0E0E
K=E0E0E0E0F1F1F1F1

yarı-zayıf anahtarlar

$$E_{K_2}(E_{K_1}(P))=P$$

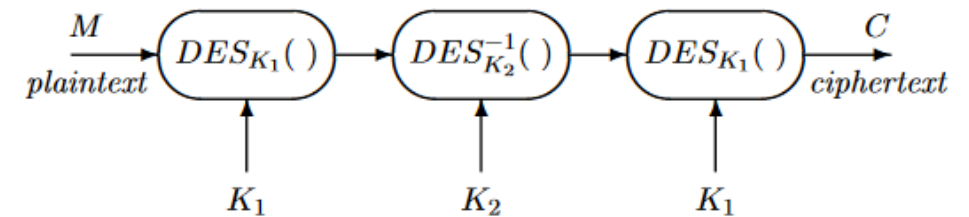
K1= 01 FE 01 FE 01 FE 01 FE
K2= FE 01 FE 01 FE 01 FE 01
K1= 01 1F 01 1F 01 0E 01 0E
K2= 1F 01 1F 01 0E 01 0E 01

DES güvenlik

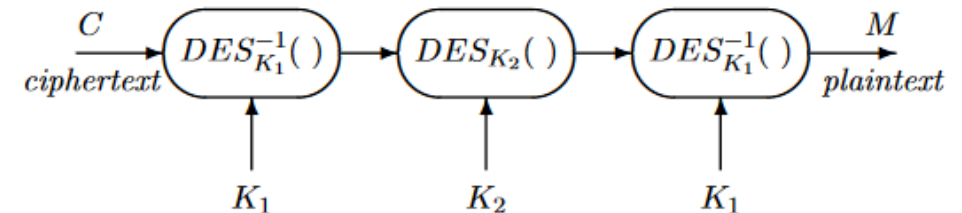
3DES

$$C = E_{K_3}(D_{K_2}(E_{K_1}(P)))$$

$$C = DES_{K_1} \{ DES_{K_2}^{-1} [DES_{K_1}(M)] \} \quad (\text{triple DES encryption})$$
$$M = DES_{K_1}^{-1} \{ DES_{K_2} [DES_{K_1}^{-1}(C)] \} \quad (\text{triple DES decryption})$$

Triple DES encryption (2 keys)

Triple DES decryption (2 keys)

Simetrik Şifreleme Algoritmaları

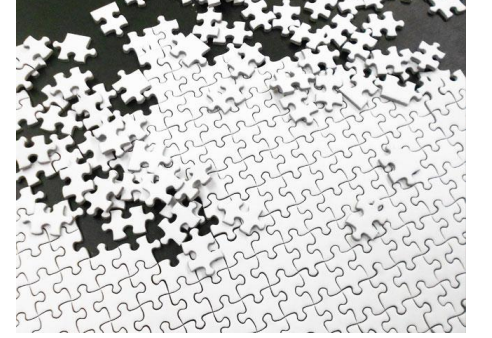
- DES
- 3DES
- AES
- Rijndael
- RC4
- Blowfish
- ...

**CENG 507 :
KRİPTOGRAFİK ALGORİTMALAR VE
SİSTEMLER**

**CENG 434:
KRİPTOLOJİ**

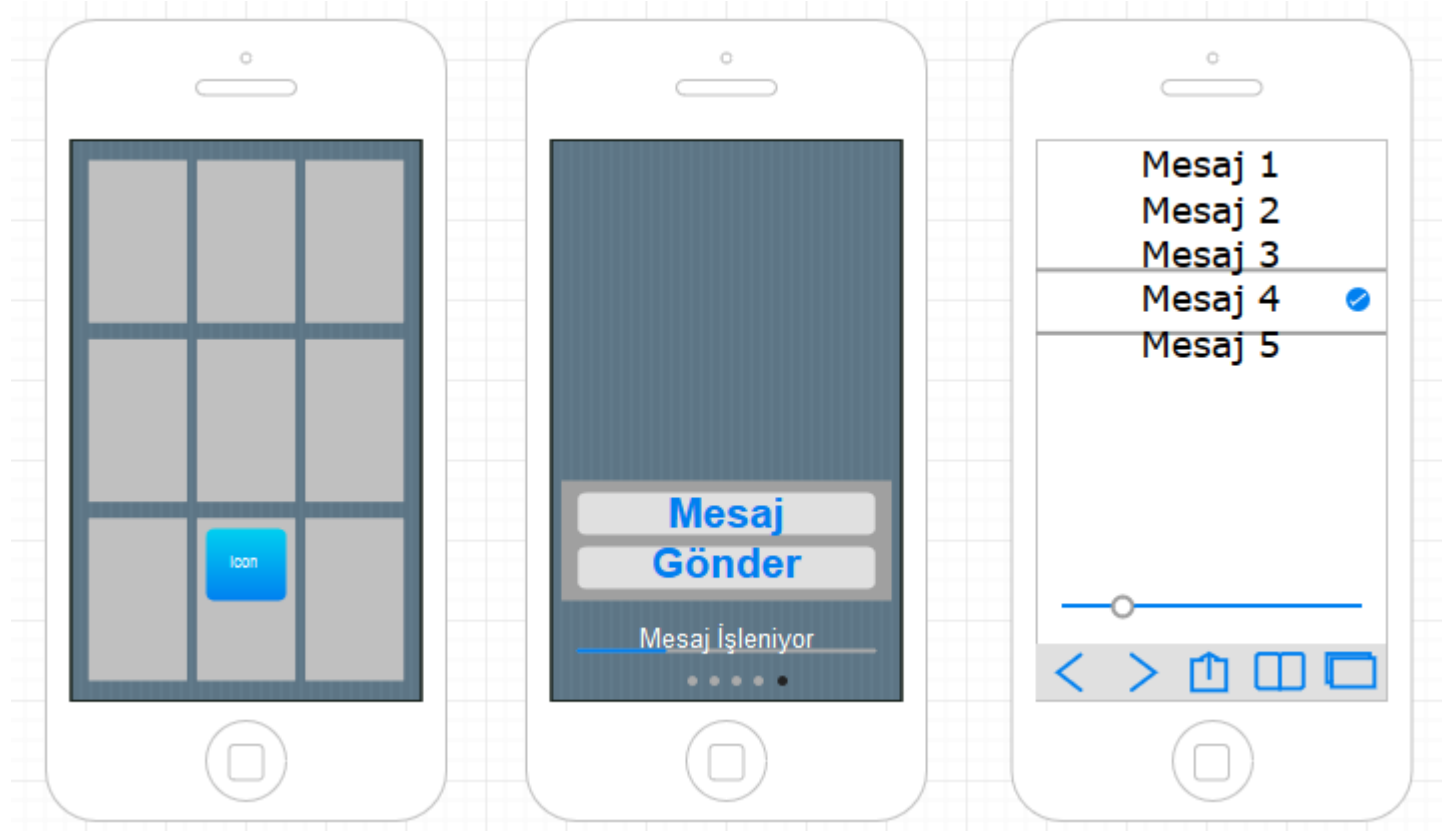

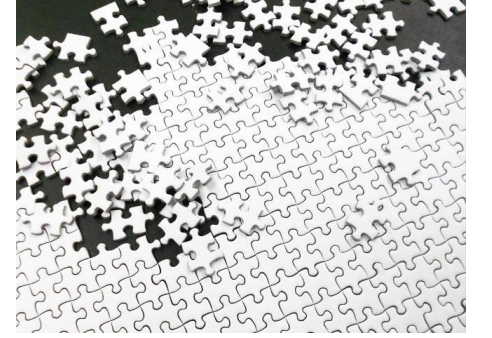
Araştırma ve Proje detayları için EDS'yi takip edin.

Proje

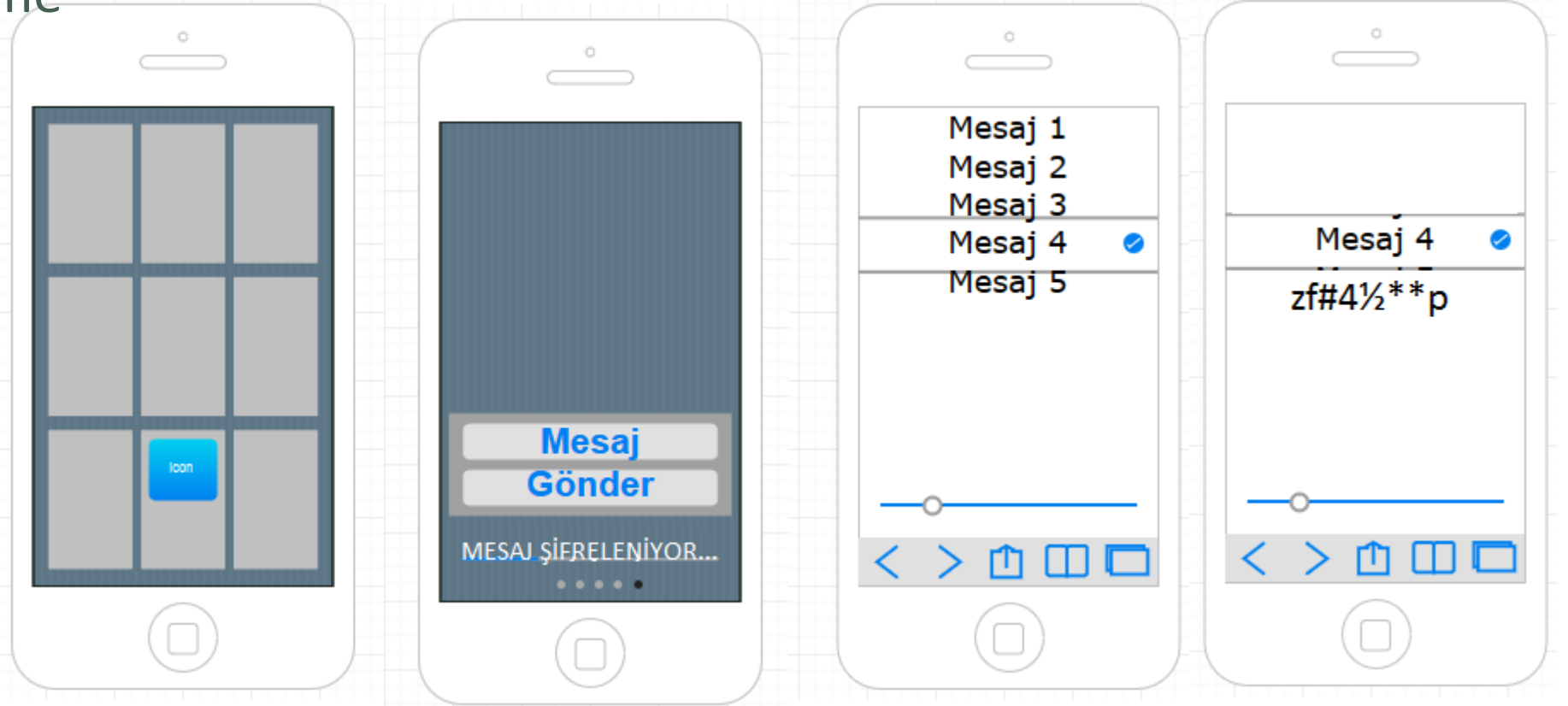
- Kullanıcı girişi
- Bir metin
- Kullanıcı_A
- Kullanıcı_B
- Tasarımı
- Uygulama
- Test senaryosu

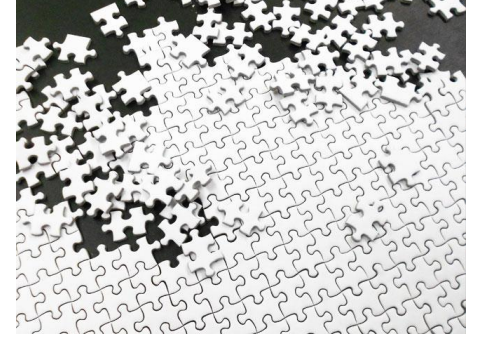

Proje

- Simetrik şifreleme
  - Açık metin
  - Kullanıcı_A
  - Kullanıcı_B
  - Şifreli metin
-
- Tasarımı
  - Uygulama
  - Test senaryosu

Araştırma + Sunum

- Bireysel
- Simetrik Şifreleme Algoritmaları
  - Standartlar
  - Analiz
  - Karşılaştırma